

sedanju o tem ne bode sklepal, vsa stvar bode obležala v odseku. Potrebne večine za ta predlog tako ni dobiti. Veleposestniki so glasovali, naj se izroči odseku jedino zaradi tega, ker niso hoteli Nemcem dajati povoda za izstop iz deželnega zbora. Nemci iščejo tak povod, ker se nadejajo, da bi jih potem vlada in Čehi prosili, da zopet vstopijo. — Nemški nacionalc Iro je v deželnem zboru bil prouzročil velik škandal, ter je grozno napadal Čeha, ki zahtevajo notranji uradni jezik in trdil, da se Čehi v kulturi z Nemci niti približno primerjati ne morejo. On bi bil za to, da se obnove nekdanji nemški stanovi, da bi Nemci samo gospodovali v deželi. To je pa vzbudilo velik hrnp.

Grof Thun je vendar dal ostavko in gotovo je bil tega najbolj vesel grof Badeni sam. Njegov odstop je pa hud udarec za Staročeha in veleposestnike. Naj bode kdor koli si bodi njegov naslednik, toliko je gotovo, da bode bolj računal z Mladočehi. Grof Thun je bil imenovan ob svojem času za namestnika, da potlači Mladočeha in utrdi staročehski upliv. Delal je ves čas za to, celo izjemno stanje je bil zaradi tega proglasil, a vse se mu je ponesrečilo, kajti Mladočehi so ob njegovem odstopu jedino pravi zastopniki češkega naroda. Da je do tega prišlo, se imajo Mladočehi zahvaliti grofu Taaffeju in Thunu, ki se nista poslužila pravih sredstev, da bi pomagala Staročehom. Ko bi bila vlada začela na Češkem, Moravskem in v Šleziji strogo izvajala narodno enakopravnost, so pa sklepala z Nemci punktacij in razglašala izjemnega stanja, bi bile danes razmere na Češkem vse drugačne, kakor so pa sedaj. Grof Taaffe pa ni maral Čehom kaj prida dovoliti niti v državnopravnem niti v narodnem oziru. Posledica temu je pa bila, da je opozicijski duh se na Češkem utrjal. Staročehi so se obrabili, ker niso dovolj odločno branili narodnih pravic.

Moravski deželni zbor. — V moravskem deželnem zboru stavili so Čehi predlog, naj se osnuje posebno češko vseučilišče za Moravsko in pa vpelje narodna enakopravnost na tehnični šoli v Brnu. Tem pa z vso odločnostjo nasprotujejo Nemci, ki so začeli veliko agitacijo za osnovo nemškega vseučilišča na Moravskem. Čudno je pa, da tudi češka katoliška stranka, ki pa ni mnogobrojna v deželi, v tem vprašanju podpira Nemce. To najtrž dela iz samega nasprotja do drugih čeških strank. To je tembolj čudno, ko se je vendar bil češko-moravski katoliški shod izrekel za osnovo češkega vseučilišča na Moravskem. — Deželni zbor bode seveda odklonil omenjeno češko predlogo. Nemci so za narodno enakopravnost le ondu, kjer sami ne odločujejo, kjer pa imajo večino, pa o njej nočejo ničesa slišati. Nemški časopisi brez razlike pišejo proti omenjenima češkima predlogama. Čehi se pa od Nemcev ne bodo dali oplahiti in bodo svoje zahteve obnovili na drugem mestu.

Evropske velevlasti. — Nemški cesar se je baje s tem, da je čestital predsedniku transvalške republike v Afriki k zmagi nad Angleži, zameril svojima sozaveznicama Italiji in Avstriji. Trozveza, Nemčija, Avstrija in Italija, je za silo vendar le računala na pomoč Anglije. Če pa nemški cesar toli nasprotno na svojo pest postopa napram Angliji, na pomoč od te pač ne bo računati. Po drugi strani se čuje, da Rusija odobrava postopanje Nemčije v transvalskem vprašanju. Tudi se v vsem kaže neko približanje Nemčije k Rusiji. Z ozirom na to, ker se čuje o nekem pripravljanju na vojsko od strani Anglije napram Nemčiji, svetujejo ruski listi Angliji, da naj preveč ne izzivlje Nemčije, ker se ji sicer zna slabo goditi. Tako se zveze mej raznimi evropskimi velevlastmi zamotavajo, resnica pa je, da se nobena velevlast na drugo nič ne zanese, ker ji ne zaupa.

Kuba. — Dasi zadnji čas španjska vojska pod vrhovnim poveljstvom Martinez Camposa vrlo napreduje napram vstaškimi četami, vendar te še močno nagajajo španjskim vojakom. Ne postavljajo se tem v bran na odprtem polju, tem-

več s skrivnimi in zavratnimi napadi jih nadlegujejo. Te dni so vstaši vrgli pod vlak, ki je vozil nad 300 ljudij, mej njimi več vojakov, bombo, ki je velike grozovitosti provzročila. Pokončalo se je več ljudij in sicer se je naredilo veliko škode pri vlaku. Vstaši so na to takoj pobegnili v hribe in vladni vojaki jim niso mogli priti na sled. Tako in jednako vstaši vedno oškodujejo Španjce, vedoč, da s tem dosežejo lepše uspehe nego na odprtem polju. Vladni španjski krogi v Madridu še vedno z veliko skrbjo zasledujejo dogodke na Kubi, znamenje, da ni še gotovo, kako se stvar razmota. Če se konča vse tudi z zmago Španjcev, vendar bodo stroški za te preobčutni.

Afrika. — Vladni italijanski listi govore o neki sijajni zmagi italijanske vojske nad vstaškimi Abesinci v Afriki. Res je, da so Italijani neki napad Abesincev odbili, toda ti so ta napad le fingirali za to, da so italijanske vojake premotili in se je večja vstaška četa mej tem časom imela priložnost sigurno stališče poiskati. Vstaši so vztrajni. Le to jih bo mogoče zdelalo, ker so preslabo organizovani in preskrbljeni z živim in strelivom. Tudi se že čuje o nalezljivih boleznih mej njimi, ker ne pokopavajo redno mrličev. V Italiji sami so nezaupni napram dogodkom v Afriki in opozicijski listi zabavljajo proli vladi, češ, da jemlje celo stvar v Afriki za preveč lahko. Prepričani so, da bo treba več storiti, da se reši čast Italije.

Obrtnija.

Novi stavbinski red za Ljubljano.

Kakor smo že poročali, predložila je vlada deželnemu zboru v poslednji seji načrt zakona, s katerim se izdaje nov stavbinski red za občinsko ozemlje deželnega mesta Ljubljane. Pridržujoč si strokovno oceno novega stavbinskega reda navajamo v sledečem važnejša nova določila vladnega načrta, odnosno, določila, ki se glede na obstoječi stavbinski red bistveno premenjena.

Glede smeri in širine ulic določa § 2., da morajo ulice, ki se na novo napravijo, dobiti kar najprimernejšo smer in tako širino, da je v njih poleg zloznega, za obračanje voz primernege cestišča tudi še prostora za napravo pešpotov na obeh straneh ob nastajajočih hišah. Pri posebno važnih prometnih cestah je misliti tudi na to, da se za napravo cestnih železnic kakor tudi za drevesne nasade pripravi potrební prostor. Mera vse širine je odvisna od dolžine in lege dotičnih ulic proti smeri glavnega prometa in od drugih krajnih razmer. V obče pa se ustanavlja, da a) morajo vse glavne ulice, ki drže do najbolj obiskovanih mestnih delov ali kolodvorov in so določene, posredovati posebno živahen promet, po razmeri svoje dolžine praviloma dobiti najmanj po 20 m širine; da b) morajo one ceste, ki imajo z zgoraj omenjeni isto smer, o katerih je pa misliti, da bodo imele manj živahen promet, dobiti najmanj po 14 m širine, in da c) morajo krajše stranske in prečne ulice dobiti najmanj po 12 m širine; č) da se ceste, če je več nasvetovanih, kolikor je moči, križajo v pravem kotu.

Glede razširjave in upravnave ulic v obstoječih mestnih delih ter glede stavbinske prepovedi določa § 12., da se obstoječa poslopja ne smejo prenavljati ali

bistveno popravljati, kakor tudi nova ne zidati, ne da bi se na primeren način ne vzela v poštev naprava manjkajočih, potem uravnava in širjava že obstoječih uličnih zvez. Pri poslopih, kateri obstanek ovira doseči zakonito cestno širino, kakor tudi izvršitev določenega mestnega regulacijskega črteža, zatorej ni dopuščena delovita nova stavba, ampak samo nova stavba v odobreni stavbinski črti proti povračilu zemljišča, ki se odstopi. V ta namen je obstoječa poslopja in zemljišča dejati pod stavbinsko prepoved. Nasproti se pa pri takih že obstoječih poslopih ne sme odrekati izvrševanje popravil v varstvo njih ohranitve. Stavbinska prepoved izgubi svojo moč s spremembo legopisnega črteža na dotičnem stavišču ali po preteku časa, če občina treh let, računjenih od dneva vročitve stavbinske prepovedi, ne uporabi pridržka regulacije stavbinske črte na stavišču.

Dovolilo za zidanje novih stanovanj je v obče odreči tam, kjer stavišču preté velika nevarnost vode (to določilo je zlasti važno z ozirom na ljubljansko barje), usadi, kameniti plazovi ali druge nevarnosti, ali kjer samotna lega, ozirom na nevarnost proti ognju, na zdravstvo in druge javne stvari zoper to obujajo utemeljene pomisleke. Okolica pokopališč se ne sme zazidati in v mestnem regulacijskem in razširjavnem črtežu je določiti stavbinsko mejo.

Vsaka hiša mora biti narejena tako, da se lahko pride izpod podstrešja in iz vseh stanovanj po ognja varnih stopnicah do hišnega vhoda, ozima pod milo nebo in v klet. Lesene stopnice narejati ni dopuščeno; isto tako je prepovedana tudi naprava strešnih sob. Prolazni dimniki morajo imeti v svetlem namanj 0,45 m v kvadratu. Pri večji višini jih je v zgornjem delu z železnimi obroči zvezati ter jih z vezmi pritrditi na strešne lemeze.

Vsaka hiša mora imeti svoje glavne in požarne zidove, biti sama za se celotna ter takšna, da more sama za se obstati. V vsakem nadstropju mora imeti obilo vezi v glavnih, srednjih in pročelnih zidovih in za vsak stebrič mej okni. Vezi je napraviti, kjer dolžina to pripušča tako, da gredo zdržema skozi zid. Praviloma je uporabljati potezne vezi. Mešano zidovje dovoljeno je le v kleti in v fundamentu; uporabljanje nabranega kamena je brezpogojno prepovedano.

Plinovodne cevi morajo biti do višine cestnih svetilnic vzdane in cevi za notranjo razsvetljavo hiše ne smejo biti nikoli proste ali z lesom v dotiki. Ravno tako plinove cevi ne smejo biti napeljane pod tlemi stanovanj. Stranišča proti cesti narejati ni dopuščeno.

Obrtnijske raznoterosti.

Shodi proti obrtni vladni predlogi. Na Dunaju so bili mnogi shodi malih obrtnikov in delavcev, ki so se vsi izrekli proti vladni obrtni predlogi. Obrtniki niso zadovoljni, ker se z vladno predlogo ne omeji svoboda velicnih podjetnikov, delavecem pa ne ugaja, da bi smel gospodar pridržati plačo za 14 dni kot varščino, da delavec ne izstopi brez postavne odpovedi iz dela. Ta določba je namreč naperjena proti štraj-

kom. — Tudi koroški obrtniki so že napovedali shod o tej zadevi.

Češkonemški obrtniki so imeli v Hebu shod in se mej drugim posvetovali o obrtni reformi, izrekli so se za to, da bi se pri volilni reformi osnovala posebna kurija obrtnikov.

Upornost trt proti trtni uši.

Skušnje so pokazale, da se tiste trte, ki so se lepo razvile in imajo tudi močne korenine veliko bolje upirajo trtni uši, kakor pa slabo razvite trte v slabi zemlji. V ugodni zemlji in pri pravem ravnanju in gnojenju se še evropske trte dolgo kaj uspešno upirajo tej škodljivki. V neugodni zemlji in pri zanemarjenju se pa trtna uš loti tudi ameriških trt. Popolnoma zanesljive trte proti trtni uši menda ni na svetu. Posebno tiste ameriške trte, na katerih se pridelava užitno vino, ne da bi jih bilo treba cepiti, niso tako uporne, kakor so mnogi mislili.

Ker se pa ameriške trte sade največ le zaradi tega, ker so uporne proti trtni uši, je pa treba gledati, da to dobro lastnost tudi ohranijo. Čim boljše ugajajo tla za kako trtno vrsto, tem bujnejše se razvije in tem močnejše korenine naredi. Tako dobro razviti trti uš nič ne škoduje in se tudi v obilnem številu ne naseli pri njenih koreninah. Ugajajo jej le slabo rastoče trte. Če zemlja trti ne ugaja in po vrhu tega še kako ovira njeno rast, se tudi korenina slabo razvije in posledica temu je, da trtna uš tako trto kmalu ugonobi. Večkrat se pri neugodnih okoliščinah ameriška trta ne pokaže nič upornejša kot naša domača. Če pa za trto izberemo jej ugodno zemljo in jej pustimo, da se njeni deli dobro razvijo, postane celo trta take vrste, ki ne slove posebno zaradi svoje upornosti, tako trdna, da jej trtna uš prav nič ne škoduje. Treba je pa trto gojiti v veliki obliki in dati koreninam prostora, da se močno razvijo. Vini-fera navadno ni uporna proti trtni uši, a če se pa dobro zraste, se je pokazalo, da je ostala zdrava v vinogradu, ko je krog in okrog že trtna uš vse uničila. Trti manjše oblike te vrste trtna uš jako hitro ugonobi.

Vinogradar, ki zasaja ameriško trto, mora gledati, da ohrani kolikor je moč njih upornost. Seveda kolikor se tiče ugodnosti zemlje, v tem oziru se da malo storiti. Mali posestnik nima toliko zemlje, da bi izbiral, kje bode napravil vinograd. V njegovi moči je pa drugo vzgajanje trt in njih obrezovanje. On se lahko odloči za obliko, katero bode jim dajal.

Skušnje so tudi pokazale, da upornost trt mnogo povekšuje, ako se jim gnoji z žaganjem ali pa obrabljenim strojnim čreslom. Koliko žaganja in tacega čresla se pogubi, ki bi se dalo ugodno porabiti v vinogradih.

Upornejše nego neposredno rodeče so pa tiste ameriške trte, ki se morejo cepiti. Ker se od tacih trt prideluje tudi boljše vino, se priporoča vinogradarjem, da naj take trte sade, če je jim mogoče. Pa tudi pri teh je treba nekoliko gledati na obliko, ako nečemo, da svojo